



บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาถือว่าเป็นขั้นแรกของการศึกษาตลอดชีวิต การจัดการศึกษาระดับนี้ เป็นการปูพื้นฐานทางการศึกษาในระยะเริ่มต้นซึ่งมีความสำคัญมาก นักจิตวิทยาทั่วโลกได้ให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาเป็นอย่างมาก ทั้งนี้ เพราะ เด็กระดับก่อนประถมศึกษาซึ่งเป็นเด็กที่มีอายุระหว่าง 3-6 ปีนั้น กำลังอยู่ในวัยที่การพัฒนาอย่างรวดเร็วในทุกด้านไม่ว่าทางร่างกายอารมณ์ สังคม และสติปัญญา (ภรณี คุรุรัตน์, ม.ป.ป.) ในช่วงอายุดังกล่าว หากได้รับการส่งเสริมและช่วยเหลืออย่างถูกวิธีและเป็นไปตามขั้นตอนของการพัฒนาของเด็กแล้ว จะทำให้เด็กมีความพร้อมและมีศักยภาพที่จะพัฒนาต่อไปอย่างสูงสุดในทางตรงกันข้าม หากเด็กไม่ได้รับการส่งเสริมอย่างถูกวิธีและสอดคล้องกับการพัฒนา จะเป็นผลให้การพัฒนาในช่วงต่อไปของชีวิตเป็นไปได้ยาก และอาจทำให้เด็กมีพฤติกรรมที่เบี่ยงเบนไปจากบรรทัดฐานของสังคมได้ (สมเกียรติ ชอบผล, 2531) และ เอกวิทย์ ฌ กลาง (2520) ได้กล่าวว่า เด็กตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 5 ปีถือว่าเป็น The Most informative year เป็นช่วงอายุที่สำคัญที่สุดของชีวิต ความเจริญเติบโตของมนุษย์ช่วงนี้ จะมีความเจริญเติบโตสูงสุดและติดตัวไปจนตาย การอบรมเลี้ยงดู นิสิยใจคอ อาหาร ทุกสิ่งทุกอย่างที่แวดล้อมตัวเด็กจะมีผลลึกซึ้งยิ่งขึ้นในการเจริญเติบโตของคน และถ้าในช่วงนี้ชีวิตได้รับการเลี้ยงดูอย่างดี ถูกสุขลักษณะได้รับการกล่อมเกลานิสิยเบี่ยงเบนให้ถูกทางจะเป็น การเตรียมพร้อมให้คนเก่งกล้ำมากขึ้น (ชุศรี เอมละออง , 2525)

การจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาของประเทศไทยนั้น รัฐได้เริ่มมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2483 ซึ่งเป็นปีแรกที่กระทรวงศึกษาธิการได้จัดขึ้นในโรงเรียนละอออุทิศ และรัฐได้ตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษาระดับนี้ยิ่งขึ้นจะเห็นได้จากรายละเอียดในแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับพุทธศักราช 2520 ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ , 2520)

"16. รัฐพึงเร่งจัดและสนับสนุนการอบรมเลี้ยงดูเด็กในวัยก่อนประถมศึกษา โดยรัฐจะสนับสนุนให้ท้องถิ่นและภาคเอกชนจัดให้มากที่สุด สำหรับการจัดการศึกษาระดับนี้ของรัฐจะทำเพียงเพื่อเป็นตัวอย่างและเพื่อการค้นคว้าวิจัยเท่านั้น"

"30. การศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาเป็นการศึกษาที่มุ่งอบรมเลี้ยงดูเด็กก่อนการศึกษาภาคบังคับ เพื่อเตรียมเด็กให้มีความพร้อมทุกด้านดีพอที่จะเข้ารับการศึกษาคือต่อไป"

นอกจากนั้นยังได้กำหนดนโยบายเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กระดับก่อนประถมศึกษาไว้ในแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติแต่ละสมัยที่ผ่านมา ดังนี้

แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2525-2529) สรุปสาระสำคัญว่า รัฐจะสนับสนุนให้ท้องถิ่นและเอกชนจัดมากที่สุดโดยรัฐจะทำเพียงเพื่อเป็นตัวอย่าง การจัดการศึกษา มุ่งเสริมสร้างการโภชนาการที่ถูกต้อง และเตรียมความพร้อมทุกด้าน เพื่อเข้ารับการศึกษาระดับต่อไป (กระทรวงศึกษาธิการ, 2525)

แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530-2534) ระบุว่า รัฐจะมุ่งขยายการจัดการศึกษาระดับนี้ไปสู่ส่วนภูมิภาค สนับสนุนให้เอกชนจัดโรงเรียนอนุบาลสำหรับเด็กวัย 3-5 ปีให้มากขึ้น รัฐจะจัดในท้องถิ่นห่างไกลและมีปัญหาทางภาษาไทย โดยจัดการศึกษา มุ่งเน้นการเตรียมความพร้อมของเด็ก (กระทรวงศึกษาธิการ, 2530)

แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535-2539) ได้กำหนดนโยบายเกี่ยวกับการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาไว้ว่า รัฐจะส่งเสริมการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาเพื่อให้เด็กวัยก่อนประถมศึกษามีพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญาและส่งเสริมให้มีพัฒนาการเต็มศักยภาพในทุกด้าน ให้มีความพร้อมในการเข้าเรียนระดับประถมศึกษา โดยจะขยายการจัดชั้นเด็กเล็กให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ ส่วนในพื้นที่ที่มีปัญหาทางภาษาและในพื้นที่ที่มีความพร้อม จะจัดชั้นอนุบาลหลักสูตร 2 ปี (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2535)

จะเห็นได้ว่าตามแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับต่างๆดังกล่าว รัฐบาลมีนโยบายเกี่ยวกับการจัดการศึกษาสำหรับเด็กก่อนวัยเรียนไว้อย่างต่อเนื่อง กระทรวงศึกษาธิการโดยสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ มีหน้าที่จัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา และระดับประถมศึกษา ตั้งแต่พุทธศักราช 2523 (ราชกิจจานุเบกษา , 2532) แต่การศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาไม่ใช่ว่าการศึกษาภาคบังคับจึงจัดตามขอบเขต และนโยบายของแผนการศึกษาแห่งชาติ นโยบายของรัฐ ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และตามมติคณะรัฐมนตรี (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ , 2529) ปัจจุบันได้จัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาเป็น 2 รูปแบบ (ถวัลย์ ทองมี , 2534)

1. ชั้นอนุบาล 1ปีหรือชั้นเด็กเล็ก สำหรับเด็กที่มีอายุก่อนเกณฑ์การศึกษาภาคบังคับ 1 ปีโดยให้จัดชั้นในโรงเรียนประถมศึกษาทุกโรงเรียน

2. ชั้นอนุบาล 2ปี สำหรับเด็กอายุ 4-5 ปี ใช้เวลาในการอบรมเลี้ยงดู 2 ปี โดยแบ่งเป็น 2 ชั้นคือชั้นอนุบาลศึกษาปีที่ 1 และชั้นอนุบาลศึกษาปีที่ 2 การศึกษานี้จัดในโรงเรียนที่เปิดสอนชั้นอนุบาลถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เดิมมีจังหวัดละ 1 โรงเรียน (ในกรุงเทพมหานครมี 9 โรงเรียน) ปัจจุบันเน้นให้เปิดทุกโรงเรียนในพื้นที่ที่มีปัญหาทางภาษาและเศรษฐกิจ ซึ่งโรงเรียนนั้น มีความพร้อมในด้านบุคลากรและห้องเรียน

การดำเนินงานการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษานั้น สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติได้จัดดำเนินการหลายโครงการ เช่นโครงการเปิดขยายชั้นเด็กเล็กในพื้นที่ที่มีปัญหาทางเศรษฐกิจ โครงการวิจัยและพัฒนาการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา โครงการอนุบาลชนบทและในปีการศึกษา 2531คณะรัฐมนตรีได้กำหนดและเน้นให้จัดชั้นเด็กเล็กอายุ 5 ปีในพื้นที่ที่มีปัญหาทางเศรษฐกิจเพื่อขยายโอกาสทางการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาแก่กลุ่มผู้ด้อยโอกาส โดยใช้หลักสูตร 1 ปี(สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2531)

การจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาดังกล่าว เป็นการขยายการศึกษาระดับนี้ในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ การจัดการเรียนการสอนได้ใช้ครูผู้สอนระดับประถมศึกษาทำการสอน ทั้งๆ ที่การจัดการศึกษาระดับนี้มีหลักการและวิธีการแตกต่างจากการสอนในระดับประถมศึกษามาก จึงเป็นปัญหาด้านครูผู้สอนขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องของการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ทำให้มีปัญหาในการปฏิบัติงาน นับ

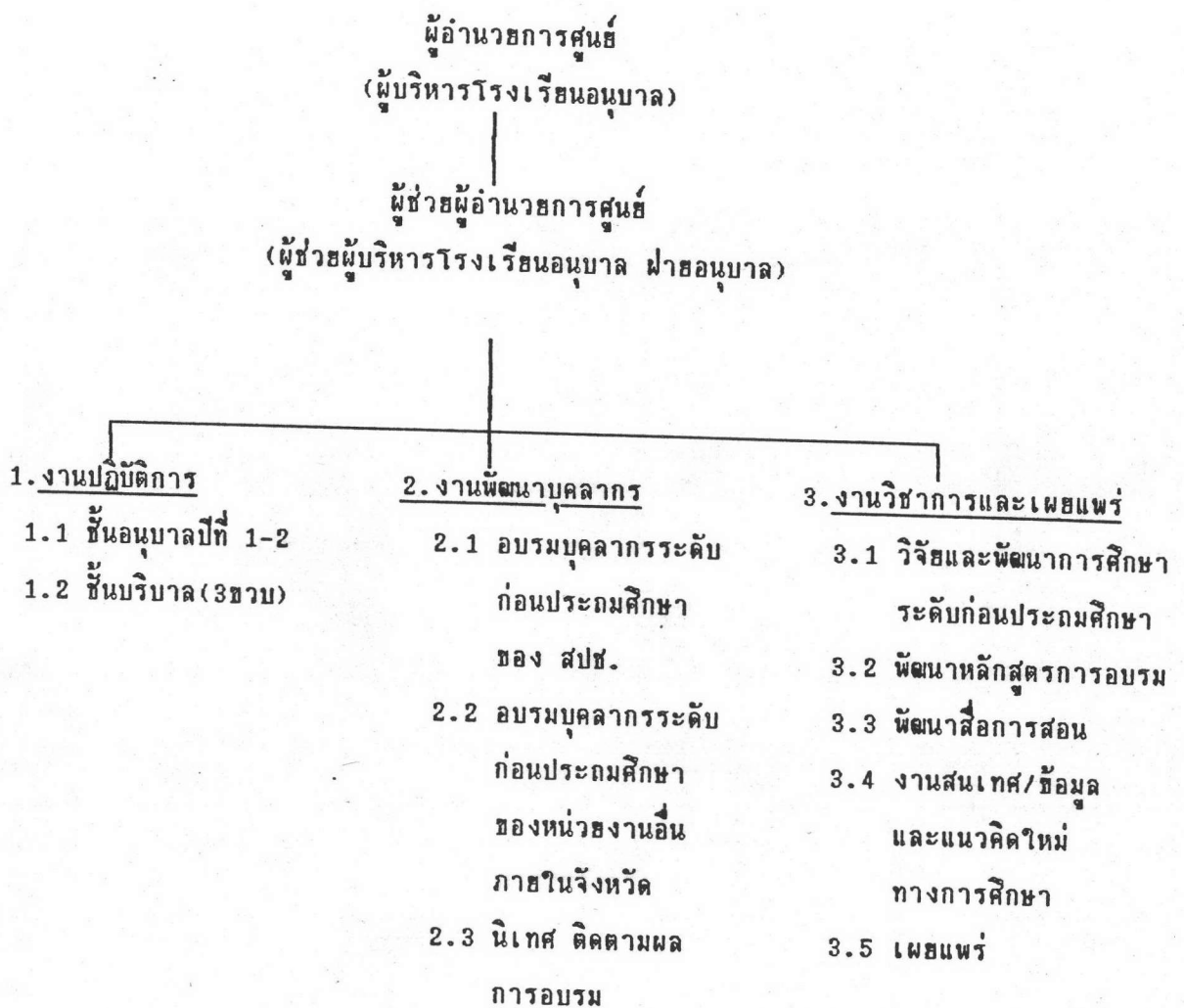
ตั้งแต่การใช้แผนการจัดประสบการณ์ตลอดจนเทคนิคพื้นฐานการสอนได้ระดับก่อนประถมศึกษา เช่น การสอนเพลง การเล่านิทาน กิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะ ครูส่วนใหญ่จึงทำการสอนในรูปแบบของการให้อ่าน เขียน คัดเลข ซึ่งเป็นความพอใจของผู้ปกครองรวมทั้งผู้บริหารและครูชั้นประถมปีที่ 1 ด้วย นอกจากปัญหาด้านครูผู้สอนแล้ว ทางด้านผู้บริหารระดับโรงเรียนพบว่ายังขาดความเข้าใจด้านนโยบายการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา รวมถึงหลักการและวิธีการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาเช่นกันจึงทำให้เกิดผลกระทบหลายอย่างตามมา เช่น การบริหารงบประมาณผิดพลาดประสงค์ ครูผู้สอนขาดขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ,ม.ป.ป)

จากปัญหาดังกล่าวสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติได้ตระหนักถึงความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา โดยเฉพาะผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนในระดับนี้ จึงกำหนดรูปแบบการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษา โดยใช้โรงเรียนหรือกลุ่มโรงเรียนเป็นฐาน เพราะมีแนวคิดว่าการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาควรจัดทำโดยหน่วยงานที่อยู่ใกล้ชิดกับผู้ปฏิบัติทำให้มากที่สุด และจะได้ประโยชน์หลายประการ คือ ก่อให้เกิดบรรยากาศทางวิชาการอย่างต่อเนื่องเป็นการกระตุ้นให้ฝ่ายปฏิบัติการมีความรับผิดชอบต่อนักเรียนที่อย่างเข้มแข็งและสม่ำเสมอ ปัญหาและอุปสรรคจะได้รับการแก้ไขอย่างฉับไวถึงผู้ปฏิบัติเร็ว เป็นการแก้ปัญหาการเรียนการสอนได้ตรงจุดที่สุดเพราะทุกคนปฏิบัติงานอย่างเดียวกัน ดังนั้นจึงได้จัดตั้งศูนย์พัฒนาการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาในระดับจังหวัดขึ้นในโรงเรียนอนุบาลจังหวัด เนื่องจากเล็งเห็นว่าโรงเรียนอนุบาลจังหวัดนั้นได้จัดตั้งขึ้นเพื่อเป็นตัวอย่างในการจัดการเรียนการสอน และทำการวิจัยทางการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาโดยตรงเป็นแหล่งความรู้ และวิทยากรในการฝึกอบรมบุคลากรให้แก่หน่วยงานต่างๆในระดับจังหวัด มีความพร้อมด้านบุคลากรและอุปกรณ์เหมาะสมที่จะทำหน้าที่เป็นศูนย์พัฒนาการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาอีกหน้าที่หนึ่ง

ศูนย์พัฒนาการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา เป็นศูนย์วิชาการระดับก่อนประถมศึกษาในระดับจังหวัดที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติจัดตั้งขึ้นตามการดำเนินงานโครงการอนุบาลชนบท จากมติของคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 11 มีนาคม 2529 ใช้สถานที่ของโรงเรียนอนุบาลจังหวัด สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติทุกจังหวัดเป็นที่ตั้งศูนย์ ยกเว้นในเขตกรุงเทพมหานคร โดยใช้ศูนย์นี้ทำหน้าที่พัฒนาบุคลากรทางการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา เป็นศูนย์กลางทางด้านวิชาการและสื่อการเรียนการสอนเพื่อเผยแพร่

ความรู้ให้แก่บุคลากรทางการศึกษาในจังหวัดนั้น ๆ และได้แต่งตั้งผู้รับผิดชอบการอบรมระดับจังหวัด ประกอบด้วยศึกษานิเทศก์จังหวัดที่รับผิดชอบการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลจังหวัดและวิทยากรแกนนำ ซึ่งได้แก่หัวหน้าสายชั้นอนุบาลศึกษาของโรงเรียนอนุบาลจังหวัด ให้ทำหน้าที่ดำเนินการอบรมและพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาในจังหวัดที่รับผิดชอบ

โครงสร้างของศูนย์พัฒนาการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา



(สำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ, ม.ป.ป.)

สำหรับการบริหารศูนย์ได้กำหนดให้เป็นรูปของคณะกรรมการ มีผู้อำนวยการ การประถมศึกษาจังหวัดเป็นประธานคณะกรรมการ ผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลจังหวัดเป็น กรรมการและเลขานุการ ศึกษาธิการจังหวัดและศึกษาธิการอำเภอที่รับผิดชอบการศึกษา ระดับก่อนประถมศึกษาเป็นกรรมการ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2529)

จุดมุ่งหมายของการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษา ดังนี้

1. ให้มีความรู้ความเข้าใจแนวคิด หลักการในการจัดประสบการณ์และกิจกรรม การเตรียมความพร้อมตลอดจนการอนามัยปฐมพยาบาลและโภชนาการของเด็กระดับก่อนประถมศึกษา
2. ให้สามารถจัดสภาพและกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านต่างๆรวมทั้งการผลิตและการใช้สื่อในชั้นระดับก่อนประถมศึกษาได้อย่างถูกต้อง
3. ให้รู้จักบทบาทหน้าที่ของครูผู้สอนชั้นระดับก่อนประถมศึกษาและมีความสามารถในการสังเกตและศึกษาพร้อมทั้งแก้ไขเด็กที่มีปัญหาในชั้นระดับก่อนประถมศึกษา
4. ให้สามารถวัดและประเมินผลพัฒนาการและความพร้อมของเด็กระดับก่อนประถมศึกษา
5. ให้มีความรู้ความเข้าใจแนวการบริหารและนิเทศการศึกษาในชั้นระดับก่อนประถมศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ , 2528)

ศูนย์พัฒนาการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาจึงเป็นหน่วยงานหลักของสำนักงาน คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ มีหน้าที่รับผิดชอบการดำเนินงานพัฒนาบุคลากรทางการ ศึกษา เพื่อแก้ปัญหาครูผู้สอนให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพัฒนาการของเด็กระดับก่อนประถม ศึกษาและให้สามารถทำการสอนเด็กระดับก่อนประถมศึกษาได้ถูกต้องตามหลักการและวิธีการของ การศึกษาระดับนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, ม.ป.ป.)

การจัดการศึกษาสำหรับเด็กระดับก่อนประถมศึกษาจะบรรลุผลสำเร็จได้นั้นจะต้องได้รับความร่วมมือจากหลายฝ่าย นับตั้งแต่ภาครัฐบาลและเอกชน ทั้งจากโรงเรียน ชุมชน รวมทั้งครอบครัวของเด็กและครูผู้สอน ทั้งนี้เพราะการเจริญเติบโตของเด็กแต่ละช่วงวัยนั้นเป็นเรื่องละเอียดอ่อน จะต้องได้รับการเอาใจใส่ ความเข้าใจและสนใจต่อการพัฒนาของเด็กทุกขั้นตอน (นิตยา กัสสรศิริ, 2528)

ครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษา เป็นบุคคลสำคัญในการส่งเสริมและปลูกฝังเด็กในด้านต่างๆทั้งทางร่างกาย จิตใจ และเป็นผู้ที่ช่วยให้เด็กได้เกิดการเรียนรู้ในสิ่งที่มีคุณค่าต่อชีวิตด้วยการจัดประสบการณ์ที่จะช่วยให้เด็กมีความพร้อมในการเรียนรู้อย่างถูกต้องเหมาะสม (อารีย์ วัลยะเสวี, 2521) ทั้งยังเป็นบุคคลที่ใกล้ชิดกับเด็กรองจากพ่อแม่ จึงควรมีความรู้ความเข้าใจในการจัดประสบการณ์ด้านการเรียนต่างๆ ให้กับเด็กอย่างถูกวิธี เพื่อส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการในด้านต่างๆ ให้สูงขึ้น ซึ่งการที่จะเพิ่มพูนความรู้ให้ครูผู้สอนมีความรู้ความเข้าใจในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับเด็กระดับก่อนประถมศึกษานั้น การพัฒนาบุคลากรด้วยวิธีการจัดกิจกรรมต่างๆ ทั้งทางด้านทฤษฎีและประสบการณ์ที่ได้อยู่ร่วมกับเด็ก เป็นวิธีหนึ่งที่จะเพิ่มพูนความรู้ให้แก่ครูผู้สอน (อุดมลักษณ์ กุลนิจิตร, 2530)

จากเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยเห็นว่าในเขตการศึกษา 1 เป็นเขตที่มีประชากรหนาแน่น ผู้ปกครองนิมนต์บุตรหลานไปพึ่งพาโรงเรียนที่จัดให้มีการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษามากที่สุด ทำให้บางโรงเรียนเปิดห้องเรียนมากกว่า 1 ห้อง เพื่อให้พอกับความต้องการของผู้ปกครอง ในด้านการเรียนการสอนให้ครูผู้สอนชั้นประถมศึกษามาทำการสอน จึงเป็นหน้าที่ของศูนย์พัฒนาการศึกษาระดับประถมศึกษาที่ต้องทำการพัฒนาทั้งผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนให้มีความรู้และจัดการเรียนการสอนระดับก่อนประถมศึกษาได้ สำหรับศูนย์พัฒนาการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาในเขตการศึกษา 1 มี 5 ศูนย์ ซึ่งตั้งอยู่ในโรงเรียนอนุบาลจังหวัดทั้ง 5 จังหวัด คือ โรงเรียนอนุบาลจังหวัดได้ทำหน้าที่ในการพัฒนาบุคลากรเหล่านี้ จึงมีความสนใจที่จะทำการวิจัย เพื่อศึกษาให้ทราบถึงสภาพและปัญหาการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาในศูนย์พัฒนาการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 1 และจะได้นำข้อมูลมาใช้เป็นแนวทางในการเสนอแนะ และปรับปรุงการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาให้มีสมรรถภาพสูงเพียงพอที่จะปฏิบัติหน้าที่เพื่อส่งเสริมพัฒนาการแก่เด็กระดับก่อนประถมศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาในศูนย์พัฒนาการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 1
2. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคด้านการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาในศูนย์พัฒนาการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 1

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

บุคลากรทางการศึกษา หมายถึง ผู้รับผิดชอบการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 1 ซึ่งได้แก่ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนชั้นอนุบาลหรือชั้นเด็กเล็ก

การพัฒนาบุคลากรทางการศึกษา หมายถึง กระบวนการที่จะเพิ่มพูนความรู้ ความชำนาญ ความสามารถของบุคคลโดยพยายามปรับปรุงให้ดีขึ้นทั้งด้านความรู้ ความสามารถ ทักษะ และเจตคติที่ดีในการทำงาน เพื่อให้มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน

สภาพการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษา หมายถึง การปฏิบัติจริงเกี่ยวกับการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษา ที่เป็นกระบวนการ 6 ด้านได้แก่การศึกษาปัญหาและความต้องการ การกำหนดจุดมุ่งหมายในการพัฒนาบุคลากร การกำหนดหน้าที่รับผิดชอบในการพัฒนาบุคลากร การเตรียมการพัฒนาบุคลากร การดำเนินการพัฒนาบุคลากรและการประเมินผลและติดตามผลรวมทั้งวิธีการพัฒนาบุคลากรทั้ง 7 ด้านซึ่งได้แก่ การฝึกอบรมหรือประชุมเชิงปฏิบัติการ การสัมมนาทางวิชาการ การศึกษาด้วยชุดฝึกอบรม การทัศนศึกษาและดูงาน การเผยแพร่ข่าวสารทางวิชาการ การนิเทศงาน และการจัดแหล่งบริการความรู้

ศูนย์พัฒนาการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา หมายถึง หน่วยงานซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กำหนดขึ้นเพื่อทำหน้าที่และรับผิดชอบการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาทั้งของรัฐและหน่วยงานอื่นโดยใช้โรงเรียนอนุบาลจังหวัดเป็นสถานที่ตั้งของศูนย์

ผู้ดำเนินการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษา หมายถึง ผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็น
ผู้จัด และดำเนินการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษา ในศูนย์พัฒนาการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา
ซึ่งประกอบด้วย ศึกษานิเทศก์จังหวัด ศึกษานิเทศก์อำเภอซึ่งทำหน้าที่รับผิดชอบการจัดการศึกษา
ระดับก่อนประถมศึกษา ผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลจังหวัด และวิทยากรแกนนำประจำศูนย์พัฒนา
การศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา

ผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลจังหวัด หมายถึง อาจารย์ใหญ่ ผู้อำนวยการหรือ
ผู้รักษาราชการแทนในโรงเรียนอนุบาลจังหวัด ซึ่งมีจังหวัดละ 1 โรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะ
กรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในเขตการศึกษา 1 ซึ่งทำหน้าที่เป็นกรรมการและเลขานุการ
ของศูนย์พัฒนาการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา

วิทยากรแกนนำ หมายถึง บุคลากรที่ได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่และรับผิดชอบ
งานของศูนย์พัฒนาการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ซึ่งส่วนใหญ่จะได้แก่ครูหัวหน้าสายชั้นอนุบาลศึกษา
หรือครูผู้สอนชั้นอนุบาลศึกษาของโรงเรียนอนุบาลจังหวัด

การศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา หมายถึง การจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีอายุก่อน
เกณฑ์การศึกษาภาคบังคับ 1-2 ปี โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อเตรียมความพร้อมแก่เด็กก่อนเข้าเรียน
ระดับประถมศึกษา และเพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาให้มีพัฒนา
เต็มตามศักยภาพทุกด้าน

เขตการศึกษา 1 หมายถึง เขตความรับผิดชอบในการจัดการศึกษาในสังกัด สำนัก
งานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ ประกอบด้วยจังหวัดต่าง ๆ
5 จังหวัด คือ นครปฐม นนทบุรี ปทุมธานี สมุทรปราการ และสมุทรสาคร

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาสภาพและปัญหาด้านการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษา
ในศูนย์พัฒนาการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา
แห่งชาติ เขตการศึกษา 1 ในด้านต่อไปนี้

1. กระบวนการพัฒนาบุคลากร

- 1.1 การศึกษาปัญหาและความต้องการ
- 1.2 การกำหนดจุดมุ่งหมายในการพัฒนาบุคลากร
- 1.3 การกำหนดหน้าที่รับผิดชอบในการพัฒนาบุคลากร
- 1.4 การเตรียมการพัฒนาบุคลากร
- 1.5 การดำเนินการพัฒนาบุคลากร
- 1.6 การประเมินผลและติดตามผล

2. กิจกรรมการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษา

- 2.1 การฝึกอบรมหรือการประชุมเชิงปฏิบัติการ
- 2.2 การสัมมนาทางวิชาการ
- 2.3 การศึกษาด้วยชุดฝึกอบรม
- 2.4 การทัศนศึกษาและดูงาน
- 2.5 การเผยแพร่ข่าวสารทางวิชาการ
- 2.6 การนิเทศงาน
- 2.7 การจัดแหล่งบริการความรู้

ประชากรที่ศึกษา คือ ผู้ดำเนินการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาในศูนย์พัฒนาการศึกษา ระดับก่อนประถมศึกษา และบุคลากรทางการศึกษาซึ่งรับผิดชอบการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาที่เปิดสอนชั้นอนุบาลศึกษาและชั้นเด็กเล็ก สังกัดสำนักงานการศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 1

ข้อตกลงเบื้องต้น

ผู้ดำเนินการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาและบุคลากรทางการศึกษาให้ข้อมูลด้านสภาพและปัญหาในการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาได้

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

ผลการวิจัยเป็นข้อมูลสำหรับผู้รับผิดชอบการดำเนินการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษา ทั้งของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติและหน่วยงานอื่นๆ ที่จะปรับปรุงและแก้ไข การพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น